

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการคำนวณการลดโทษ

กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๙๑๑/๔๑๗๕ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วยปรากฏข้อเท็จจริงที่มีมานานเกี่ยวกับการการคำนวณการลดโทษจำคุกที่แตกต่างกันระหว่างศาลกับกรมราชทัณฑ์ ในกรณีที่จะลดโทษให้กับจำเลยในชั้นพิพากษาของศาลกับการลดโทษให้นักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการพระราชทานอภัยโทษ กล่าวคือ

(๑) แนวทางการคำนวณการลดโทษในชั้นการทำคำพิพากษาของศาล ซึ่งเป็นการลดโทษ เนื่องจากมีเหตุลดโทษหรือเหตุบรรเทาโทษตามที่ได้มีการกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา โดยจะคำนวณการลดโทษที่กำหนดเป็นจำนวนปี เฉลี่ยระยะเวลาออกเป็นเดือน เช่น หากได้รับโทษ ๑ ปี และได้รับลดโทษ ๑ ใน ๒ หรือครึ่งหนึ่งของโทษที่ได้รับ ศาลจะใช้วิธีการคำนวณโดยถือว่า ๑ ปีมี ๑๒ เดือน โทษ ๑ ใน ๒ หรือครึ่งหนึ่งของ ๑ ปี ได้แก่ ๖ เดือน และเมื่อคำนวณออกมาเป็นจำนวนวันตามหลักเกณฑ์การคำนวณที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๑ วรรคสอง^{*} แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งกำหนดให้นับระยะเวลา ๑ เดือนเท่ากับ ๓๐ วัน กำหนดโทษ ๖ เดือนจึงเท่ากับ ๑๘๐ วัน

(๒) แนวทางการคำนวณการลดโทษของกรมราชทัณฑ์ เมื่อมีกรณีที่จะต้องลดโทษให้กับนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการลดโทษตามพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ ทางเรือนจำจะคำนวณลดโทษตามสัดส่วนที่ได้รับพระราชทานอภัยโทษ ในกรณีที่ศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกเป็นปีก็จะถือระยะเวลาตามปีปฏิทินราชการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑ วรรคสอง ซึ่งจะมีระยะเวลา ๓๖๕ วัน มากกว่าวิธีการคำนวณของศาลที่ถือว่า ๑ ปีมีระยะเวลา ๑๒ เดือนอยู่ ๕ วัน ดังนั้น เมื่อลดโทษลง ๑ ใน ๒ ของกำหนดโทษ ๑ ปี ก็จะลดจาก ๓๖๕ วัน หรือ ๑๒ เดือน ๕ วัน ลงเหลือกำหนดโทษเท่ากับ ๖ เดือน ๓ วัน โดยลดไป ๖ เดือน ๒ วัน เหตุที่ลดแล้วเหลือกำหนดโทษที่จะต้องจำคุกมากกว่าโทษที่ได้ลดไป เนื่องจากหารแล้วไม่ลงตัวจึงได้ปัดเศษครึ่งวันเป็นวันที่ต้องจำคุก ทั้งนี้ ด้วยเหตุผลสองประการ คือ ประการที่หนึ่ง กรมราชทัณฑ์เกรงว่าจะไม่บังคับโทษให้ครบถ้วนตามที่ศาลได้พิพากษาไว้ ประการที่สอง แม้ว่าจะคำนวณให้

ส่งพร้อมหนังสือที่ นร ๐๖๐๑/๑๗๕๔ ลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๕ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

* มาตรา ๒๑ ในการคำนวณระยะเวลาจำคุก ให้นับวันเริ่มจำคุกรวมคำนวณเข้าด้วย และให้นับเป็นหนึ่งวันเต็มโดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนชั่วโมง

ถ้าระยะเวลาที่คำนวณนั้นกำหนดเป็นเดือน ให้นับสามสิบวันเป็นหนึ่งเดือน ถ้ากำหนดเป็นปี ให้คำนวณตามปีปฏิทินในราชการ

เมื่อผู้ต้องคำพิพากษาถูกจำคุกครบกำหนดแล้ว ให้ปล่อยตัวในวันถัดจากวันที่ครบกำหนด

เหลือวันต้องจำคุก ๒ วันครึ่ง ก็ยังปล่อยตัวผู้ต้องโทษในอีกครึ่งวันที่เหลือไม่ได้ เพราะประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑ วรรคสาม^๒ บัญญัติว่าให้ปล่อยตัวในวันถัดจากวันที่ครบกำหนด คือปล่อยตัวในวันรุ่งขึ้น

กระทรวงมหาดไทยจึงขอหารือว่าการคำนวณการลดโทษ ในกรณีนักโทษเด็ดขาดได้รับการอภัยโทษตามพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษนั้น จะต้องใช้วิธีการคำนวณการลดโทษตามแนวทางของศาลหรือตามแนวทางของกรมราชทัณฑ์ เพื่อจะนำไปกำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว โดยมีผู้แทนกรมราชทัณฑ์สำนักงานศาลยุติธรรม และสำนักงานอัยการสูงสุด เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียดข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นว่าการคำนวณระยะเวลาจำคุกนั้น ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณไว้ตั้งแต่มีการบังคับใช้บทบัญญัติกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ โดยในมาตรา ๖ (๒๒)^๓ ของกฎหมายดังกล่าวได้ให้นิยามของคำว่า “ปี” ให้หมายถึง ระยะเวลา ๑๒ เดือน และในบทบัญญัติมาตรา ๓๓^๔ ยังได้กำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณระยะเวลาจำคุกว่า ให้นับวันแรกที่ต้องจำคุกเป็นวันหนึ่งไม่ว่าจะส่งตัวเข้าจำคุกในเวลาใด ให้นับสามสิบวันเป็นหนึ่งเดือนและให้ปล่อยนักโทษในวันที่ถัดจากวันครบกำหนดเวลาต้องจำคุกตามคำพิพากษา ซึ่งต่อมา เมื่อได้ยกเลิกกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ โดยพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๔๙๙ และบัญญัติประมวลกฎหมายอาญาขึ้นมาใช้บังคับแทนจนถึงปัจจุบัน ก็ได้บัญญัติการคำนวณระยะเวลาจำคุกไว้ในมาตรา ๒๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยกำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณระยะเวลาการจำคุกทำนองเดียวกับหลักเกณฑ์เดิม เพียงแต่เปลี่ยนนิยามคำว่า “ปี” จากระยะเวลา ๑๒ เดือน เป็นระยะเวลาตามปีปฏิทินในราชการ

สำหรับกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการดำเนินการในชั้นบังคับโทษเพื่อให้เป็นไปตามคำพิพากษานั้น ไม่ได้กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการคำนวณระยะเวลาลดโทษไว้เป็นการเฉพาะ จึงต้องนำบทบัญญัติมาตรา ๒๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญาซึ่งเป็นกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่งมาใช้บังคับ โดยคำนวณระยะเวลาลดโทษจำคุกตามปีปฏิทินราชการว่า ๑ ปี มี ๑๒ เดือน ซึ่งจะมีความชัดเจนแน่นอนกว่าที่จะคำนวณว่า ๑ ปี มี ๓๖๕ วัน เนื่องจากบางปีที่เป็นปีอธิกสุรทินนั้นจะมีระยะเวลา ๓๖๖ วัน

^๒ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๓ มาตรา ๖ ๑๓๑

๑๓๑

(๒๒) ปีหนึ่งนั้น ท่านหมายความว่า ระยะเวลาสิบสองเดือนตามสุริยคติกาลโดยวิธีของรัฐบาล

๑๓๑

๑๓๑

^๔ มาตรา ๓๓ ในการนับกำหนดเวลาที่ผู้กระทำความผิดต้องจำคุกนั้น ท่านให้นับวันแรกที่ต้องจำคุกเป็นวันหนึ่งไม่ว่าจะส่งตัวเข้าจำคุกเข้าสายบ่ายเย็นประการใด แลให้นับสามสิบวันเป็นเดือนหนึ่ง

เมื่อจะปล่อยนักโทษจากเวรจำ ท่านให้ปล่อยในวันที่ถัดวันครบกำหนดเวลาต้องจำคุกตามคำพิพากษา

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) จึงเห็นว่า การ
คำนวณการลดโทษจำคุกของศาลที่ถือว่า ๑ ปี มี ๑๒ เดือน นั้นถูกต้องแล้ว



(ศาสตราจารย์พิเศษ ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สิงหาคม ๒๕๔๕